Регіональна економіка

УДК 332

Іщенко Микола Іванович
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування
Криворізький національний університет
Ищенко Николай Иванович
доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры учета, налогообложения,
публичного управления и администрирования
Криворожский национальный университет
Ishchenko Nikolay
Doctor of Economics, professor,
Kryvyi Rih National University

ПЕРСПЕКТИВИ ДИВЕРСИФІКОВАНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІКИ МІСТА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ПЕРСПЕКТИВЫ ДИВЕРСИФИЦИРОВАННОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОЙ ЭКОНОМИКИ ГОРОДА КАК СТРАТЕГИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ

PROSPECTS OF A DIVERSIFIED COMPETITIVE ECONOMY OF THE CITY AS A STRATEGIC DIRECTION OF LOCAL SELF-GOVERNMENT

Анотація. *Виявлено, що на сьогодні у стратегічному розвитку більшості регіонів України найбільш пріоритетним є напрямок щодо*

диверсифікації економіки. Показано, що на термін «диверсифікація» серед науковців маються різні погляди. Запропоновано диверсифікацію вважати одночасно процесом і стратегією.

Проаналізовано чотири стратегічні цілі та шістнадцять оперативних цілей щодо реалізації стратегії диверсифікованої конкурентоспроможної економіки у м. Кривий Ріг. Досліджено чотири стратегічні цілі: розвинені нові для міста галузі економіки; інноваційна і високотехнологічна промисловість міста; розвинене підприємництво; інвестиційно-привабливе місто. Показано, що для досягнення першої цілі оперативними цілями є: стимулювання розвитку кластеру виробництва будівельних матеріалів; розвиток високотехнологічного машинобудування; створення умов для розвитку IT-сфери; сприяння розвитку транспорту й логістики; розвиток туристичної галузі. Для досягнення другої стратегічної цілі оперативними цілями є: розробка системи підтримки розвитку інноваційного виробництва; розвиток інноваційних лабораторій / інкубаторів, зокрема для молоді; комерціалізація інновацій. Для досягнення третьої стратегічної цілі розглянуто наступні оперативні цілі: система навчання та інформаційної підтримки місцевих суб'єктів господарювання; система маркетингової підтримки суб'єктів господарювання; розвиток соціальних форм підприємництва; розвиток інституцій інфраструктури підтримки підприємництва; розвиток трудових ресурсів, створення системи забезпечення підприємств міста кваліфікованими кадрами. Для досягнення четвертої стратегічної цілі оперативними цілями є: створення організаційних та інституційних засад для залучення інвестицій; маркетинг території та цільовий пошук інвесторів; створення та розвиток нових інвестиційних продуктів.

Показано, що досягнення розглянутих стратегічних цілей є напрямком діяльності усіх структурних підрозділів виконкому Криворізької міської ради (найбільше – управління економіки) разом із

такими співвиконавцями, як КП «Інститут розвитку міста Кривий Ріг», КП «Міжнародний аеропорт міста Кривий Ріг» та підприємствами кластеру та іншими суб'єктами господарювання, а також науково-дослідними установами.

Обґрунтовано, що наявність прийнятого плану з реалізації стратегічного розвитку міста сприятиме залученню інвестицій, але сам по собі він не є гарантією збільшення їх величини. Запропоновано створення відділу маркетингу в управлінні економіки виконкому міської ради, який буде відповідальним за організацію маркетингової стратегії.

Ключові слова: *виконавчий комітет, диверсифікація, економіка міста, стратегія, конкурентоспроможність.*

Аннотация. *Выявлено, что на сегодня в стратегическом развитии большинства регионов Украины наиболее приоритетным является направление по диверсификации экономики. Показано, что на термин «диверсификация» среди ученых имеются разные взгляды. Предложено диверсификацию считать одновременно процессом и стратегией.*

Проанализированы четыре стратегические цели и шестнадцать оперативных целей по реализации стратегии диверсифицированной конкурентоспособной экономики в г. Кривой Рог. Исследовано четыре стратегические цели: развитые новые для города отрасли экономики; инновационная и высокотехнологичная промышленность города, развитие предпринимательства; инвестиционно-привлекательный город. Показано, что для достижения первой цели оперативным целями являются: стимулирование развития кластера производства строительных материалов; развитие высокотехнологичного машиностроения; создание условий для развития ИТ-сферы; содействие развитию транспорта и логистики; развитие туристической отрасли. Для достижения второй стратегической цели оперативным целями являются: разработка

системы поддержки развития инновационного производства; развитие инновационных лабораторий / инкубаторов, в частности для молодежи; коммерциализация инноваций. Для достижения третьей стратегической цели рассмотрены следующие оперативные цели: система обучения и информационной поддержки местных субъектов хозяйствования; система маркетинговой поддержки субъектов хозяйствования; развитие социальных форм предпринимательства; развитие институтов инфраструктуры поддержки предпринимательства; развитие трудовых ресурсов, создание системы обеспечения предприятий города квалифицированными кадрами. Для достижения четвертой стратегической цели оперативным целями являются: создание организационных и институциональных основ для привлечения инвестиций; маркетинг территории и целевой поиск инвесторов; создание и развитие новых инвестиционных продуктов.

Показано, что достижения рассмотренных стратегических целей является направлением деятельности всех структурных подразделений исполкома Криворожского городского совета (в наибольшей степени – управления экономики) вместе с такими соисполнителями, как КП «Институт развития города Кривой Рог», КП «Международный аэропорт Кривой Рог» и предприятиями кластера и другими субъектами хозяйствования, а также научно-исследовательскими учреждениями.

Обосновано, что наличие принятого плана по реализации стратегического развития города будет способствовать привлечению инвестиций, но сам по себе он не является гарантией увеличения их величины. Предложено создание отдела маркетинга в управлении экономики исполкома городского совета, который будет ответственным за организацию маркетинговой стратегии.

Ключевые слова: *исполнительный комитет, диверсификация, экономика города, стратегия, конкурентоспособность.*

Summary. *It was revealed that today in the strategic development of most regions of Ukraine, the priority is to diversify the economy. It is shown that the term "diversification" among scientists has different views. It is proposed to consider diversification simultaneously as a process and strategy.*

Four strategic objectives and sixteen operational objectives for the implementation of a diversified competitive economy strategy in the city of Krivoy Rog were analyzed. Four strategic objectives were studied: developed new sectors of the economy for the city; innovative and high-tech industry of the city, the development of entrepreneurship; investment-attractive city. It is shown that to achieve the first goal, the operational goals are: to stimulate the development of a cluster of building materials production; the development of high-tech engineering; creation of conditions for the development of the IT sector; promoting the development of transport and logistics; development of the tourism industry. To achieve the second strategic goal, the operational goals are: the development of a support system for the development of innovative production; development of innovative laboratories / incubators, in particular for young people; commercialization of innovation. To achieve the third strategic goal, the following operational objectives were considered: a system of training and information support for local business entities; marketing support system for business entities; development of social forms of entrepreneurship; development of institutions of infrastructure support for entrepreneurship; the development of labor resources, the creation of a system for providing enterprises of the city with qualified personnel. To achieve the fourth strategic goal, the operational objectives are: the creation of an organizational and institutional framework for attracting investment; territory marketing and targeted search for investors; creation and development of new investment products.

It is shown that the achievement of the considered strategic goals is the activity of all structural divisions of the executive committee of the Krivoy Rog

City Council (to the greatest extent - economic management), along with such partners as the Krivoy Rog Development Institute, the Krivoi Rog International Airport and enterprises of the cluster and other business entities, as well as research institutions.

It has been substantiated that the existence of an adopted plan for the implementation of the strategic development of the city will help attract investment, but by itself it is not a guarantee for increasing their size. It was proposed to create a marketing department in the management of the economy of the executive committee of the city council, which will be responsible for organizing the marketing strategy.

Key words: *executive committee, diversification, city economy, strategy, competitiveness.*

Постановка проблеми. Монопрофільні міста спеціалізуються на окремих містоутворювальних галузях економіки. У таких містах, як правило, розташовано кілька містоутворювальних підприємств, більшість з яких має стратегічне значення для економіки не тільки цього міста, але й країни загалом. Проте у разі економічних криз наслідки для мономіст є більш суттєвими, ніж для тих, чия економіка є диверсифікованою [1, с. 264]. Яскравим прикладом цього слугує м. Кривий Ріг. Розташовані в ньому гірничо-збагачувальні комбінати є мітоутворювальними. У наслідок ряду криз, які мали місце впродовж останнього десятиліття (2008 – 2018 рр: фінансово-економічна, металургійна, політична кризи, війна на Сході країни) постраждали не тільки фінансово-економічні результати діяльності цих підприємств, але й працівники, одні з яких втратили робочі місця, а інші були позбавлені доходів через вимушені простої підприємств та роботу у режимі неповного робочого тижня. Отже, вразливість економіки таких міст є очевидною. Тому однією із умов економічного розвитку міста є диверсифікація його економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами дослідження перспективних напрямів диверсифікації економіки як окремих міст, так і регіонів займаються не тільки науковці, але й практики, зокрема керівники відповідних структурних ланок. У цьому контексті варто відмітити як наукові, так і практичні здобутки по місту Кривий Ріг. Так, Вілкулом Ю.Г., Павловим К., Світличним А., Нагорним А. [2], які уособлюють керівний склад міста Кривий Ріг та водночас науковців, проведені ґрунтовні дослідження перспективних напрямів диверсифікації його економіки. Крім того, значну увагу питанням диверсифікації приділено такими науковцями, як М. М. Скоробогатов та О. І. Куцерубова [4], Л. А. Швайка [5], М. В. Миньковська [6], В. І. Ткачук [7], Л. О. Мармуль та М. М. Радєва [8]. Не зменшуючи внеску вчених, вважаємо доцільним звернути увагу на перспективи диверсифікації одного із бюджетоутворюючих міст країни – Кривого Рогу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання): метою статті є аналіз перспектив диверсифікованої конкурентоспроможної економіки міста як стратегічний напрям місцевого самоврядування (на прикладі міста Кривий Ріг).

Виклад основного матеріалу. Однією з основних умов економічного благополуччя міста є «розвиток інших галузей, окрім тієї, яка є основною для конкретного регіону та зменшення залежності міста від діяльності містоутворювальних підприємств» [3, с. 71]. Дійсно, на сьогодні у стратегічному розвитку більшості регіонів України найбільш пріоритетним є напрямок щодо диверсифікованої конкурентоспроможної економіки. Проте серед науковців відсутня єдність у понятійно-категоріальному базисі. Передусім, це термін «диверсифікація», на зміст якого маються різні погляди (табл. 1).

Таблиця 1

Окремі визначення терміну «диверсифікація»

Автори і джерело	Зміст терміну «диверсифікація»
Імперативне поняття «розвиток»	
М. М. Скоробогатов, О. І. Куцерубова [4, с. 18]	Одночасний розвиток декількох або багатьох не взаємопов'язаних технологічних видів виробництва або обслуговування, розширення асортименту виробництва або послуг.
Л. А. Швайка [5, с. 47-51]	Спосіб розвитку (підприємства), що полягає в освоєнні виробництва нових товарів, товарних ринків, а також видів послуг, що включає не просто диверсифікацію товарних груп, але й розповсюдження підприємницької діяльності на нові та не пов'язані з основними видами діяльності фірми.
Імперативне поняття «процес»	
М. В. Миньковська [6].	Динамічний процес, який має свої завдання й цілі залежно від рівня розвитку виробничо-господарської діяльності підприємства або галузі в цілому.
В. І. Ткачук [7, с. 83]	Процес (просування), тобто послідовність кроків підприємства, спрямованих на досягнення певної мети або результату.
Імперативне поняття «стратегія»	
Л. О. Мармуль, М. М. Радєва [8, с. 6]	Стратегія, яка дозволяє підприємству вижити та підвищити ефективність шляхом освоєння нових напрямів діяльності.

Вважаємо, що кожне з розглянутих визначень відображає одну зі сторін процесу диверсифікації. На наш погляд, він є і процесом і стратегією одночасно. Так, при формуванні даного напрямку у м. Кривий Ріг актуальними є чотири стратегічні цілі та шістнадцять оперативних цілей. Зокрема, стратегічні цілі сформульовано таким чином [9]:

1) розвинені нові для міста галузі економіки;
2) інноваційна і високотехнологічна промисловість міста;
3) розвинене підприємництво;
4) інвестиційно-привабливе місто.

Для досягнення першої цілі поставлено наступні оперативні цілі: стимулювання розвитку кластеру виробництва будівельних матеріалів; розвиток високотехнологічного машинобудування; створення умов для розвитку IT-сфери; сприяння розвитку транспорту й логістики; розвиток туристичної галузі.

Доцільність формування кластеру виробництва будівельних матеріалів полягає в наявності сировинної бази, значного внутрішнього попиту, насамперед великих гірничо-металургійних підприємств, дешевої робочої сили та розвиненого транспортного сполучення. Розвиток кластеру сприятиме забезпеченню попиту на будівельні матеріали для реалізації міських і обласних програм з енергозбереження та модернізації об'єктів житлово-комунальної інфраструктури. Основою кластеру мають стати великі підприємства, що спеціалізуються на виконанні будівельних робіт та виробництві будівельних матеріалів, зокрема цементу й бетону. Продукція, що виробляється на таких підприємствах, а також виконані роботи характеризуються низькою доданою вартістю. Необхідно провести ідентифікацію потенційних підприємств кластеру, визначити їх потреби (проблеми) та формування шляхів їх вирішення, а також забезпечити підприємства кластеру інформаційною та маркетинговою підтримкою [9].

За результатами кластерного аналізу економіки міста Кривого Рогу перспективною для розвитку та створення кластеру визнано сферу інформаційних технологій і бізнес-послуг. На сьогодні основою IT – кластеру в місті є малі підприємства, фізичні особи та фізичні особи-підприємці, що надають комп'ютерні й інші ділові послуги, у тому числі операції з нерухомим майном, секретарські послуги та послуги з перекладу. Рівень зайнятості та реальні обсяги реалізації підприємств кластеру демонструють тенденцію до стрімкого зростання. Для розвитку кластеру пропнують ідентифікувати потенційних учасників кластеру, у тому числі з таких сегментів, як Інтернет-послуги, створення баз даних, автоматизація промисловості, контроль стану довкілля, інновації в медичних та освітніх послугах. Маркетингова підтримка та сприяння в отриманні замовлень місцевим фахівцям IT-галузі від міських підприємств сприятиме залученню до кластеру нових підприємств [9].

У транспортній галузі Кривого Рогу сфера авіаційних перевезень може мати найбільший потенціал для подальшого розвитку. Аеропорт у Кривому Розі перебуває в комунальній власності, що надає більше можливостей для формування політики його розвитку та регулювання умов для потенційних партнерів-перевізників. Особливо перспективними для розвитку на базі аеропорту Кривого Рогу є найбільш чутливі до ціни сегменти ринку авіаперевезень, а саме low-cost сегмент, туристичні чартери та вантажні, зокрема поштові перевезення. У всіх цих сегментах, поряд з власним внутрішнім ринком, аеропорт Кривого Рогу теоретично може повністю або частково забезпечити послугами потенційних пасажирів таких міст, що не мають власних міжнародних аеропортів. Адже за наявності конкурентної цінової пропозиції та зручного транспортного сполучення дістатися до аеропорту за одну-дві години буде цілком прийнятно для пасажирів та доставки вантажів. Що стосується бізнес-зв'язків, то за своєю природою транспортно-логістична галузь відіграє роль сполучної ланки між виробниками й споживачами товарів, тому має бізнес-зв'язки практично з усіма галузями економіки міста. Але багато підприємств надають перевагу утриманню власних транспортно-логістичних потужностей перед аутсорсингом відповідних послуг у спеціалізованих підприємств, що знижує внутрішній попит на послуги кластеру та обмежує його розвиток. Відділ транспорту і зв'язку спільно з управлінням економіки виконкому Криворізької міської ради проводять ідентифікацію потенційних підприємств кластеру, вивчення основних проблем, які необхідно подолати для його розвитку [9].

Місто Кривий Ріг позиціонується як центр промислового туризму. Для ефективного розвитку туристичної сфери необхідно створення якісної інфраструктурної платформи. На сьогодні в місті відсутня розвинена мережа закладів для організації відпочинку в денний та нічний час організованих дитячих і молодіжних туристичних груп, що подорожують

кількаденними маршрутами. Цінова політика існуючої мережі готелів та інших закладів для розміщення є недоступною для такої категорії осіб. Відсутність малобюджетних пропозицій щодо тимчасового проживання дітей та молоді під час проведення подорожей не лише стримує попит на туристичний продукт, а й зменшує можливість надання екскурсійно-туристичних послуг у місті. Тому одним з пріоритетних завдань розвитку туристичної сфери Кривого Рогу є створення туристичних баз для проживання організованих груп дітей та учнівської молоді. Відкриття та подальше успішне функціонування таких баз у Кривому Розі сприятиме розвитку екскурсійної діяльності, культурно-пізнавального та промислового туризму в цілому та дозволить проводити тематичні екскурсії, що сприятиме збільшенню кількості туристів, які відвідують Кривий Ріг як центр індустріального туризму [9].

Одним із найбільш яскравих проектів у межах досягнення поставлених цілей є включення об'єктів Кривого Рогу до списку Світової спадщини ЮНЕСКО. Його реалізація дозволить продовжити впровадження в місті заходів, спрямованих на розвиток туристичної галузі, створення якісного туристичного продукту, висвітлення індустріального потенціалу Кривого Рогу, підвищення конкурентоспроможності міста на туристичному ринку та забезпечить максимальне задоволення потреб внутрішнього й міжнародного туризму [9].

Очевидно, що для забезпечення розглянутих заходів необхідним є створення організаційно-виконавчих основ їх реалізації. Ці основи включають підписання меморандуму з питань співпраці у відповідних напрямках між виконкомом міської ради та суб'єктами господарювання.

Виконання відповідних завдань повинне забезпечити збільшення об'ємів продукції, що виробляється, збільшення кількості укладених договорів на постачання продукції потенційним замовникам; ефективне функціонування кластеру з надання ІТ-послуг, створення коворкінг-

центрів IT-середовища; створення транспортно-логістичного центру, забезпечення розвитку авіаперевезень, створення нових робочих місць; поліпшення іміджу міста через туристичну складову, створення нового виду досконалого економного гостинного житла тимчасового перебування для дітей та учнівської молоді; суттєве підвищення туристичних потоків та сформований позитивний туристичний імідж міста через створення якісного туристичного продукту, зростання добробуту криворіжців на основі комплексного розвитку території, реалізації його соціально-економічних інтересів, забезпечення зайнятості в галузі туризму.

Індикаторами досягнення стратегічної цілі визначено: співвідношення обсягу продукції кластеру до загального обсягу промислової продукції; співвідношення інформаційно-комунікаційних послуг до загального обсягу послуг, що надаються в місті; темпи зменшення (зростання) вантажообігу; кількість відвідувачів міста.

Для досягнення другої стратегічної цілі поставлено наступні оперативні цілі: розробка системи підтримки розвитку інноваційного виробництва; розвиток інноваційних лабораторій / інкубаторів, зокрема для молоді; комерціалізація інновацій.

У Кривому Розі працює близько 1000 дослідників та виконавців технічних проектів. Місто має потенціал щодо розвитку інноваційних систем, комерціалізації науки. Економіка міста потребує технологій, спрямованих на ресурсозбереження та впровадження низьковитратних процесів машинобудування. Місто має наукову базу, але вона вимагає суттєвого оновлення. Програми стажування, обміну досвідом, залучення спеціалістів та створення умов для реалізації їх проектів забезпечать вихід економіки міста на інший технологічний рівень. У цьому зацікавлена міська влада. Крім того, інноваційна активність промислових підприємств міста залишається надзвичайно низькою. Створення умов для розвитку наукових установ та наукоємних галузей виробництва сприятиме підвищенню конкурентоспроможності території міста та області, надасть

можливість збільшити обсяги фінансування інноваційної діяльності. Це призведе до збільшення кількості договорів з підприємствами щодо впровадження нових технологій, зростання їх інноваційної активності. Для того, щоб всі прогресивні технології могли перетворитися з науково-дослідних та експериментальних розробок у реалізований інноваційний проект, необхідно забезпечити комерціалізацію інтелектуальної власності й оцінити ефективність від її впровадження, що зумовлює зростання економічного ризику. Одним з факторів, що стримують упровадження інновацій, є відсутність тісної співпраці науки з виробничою сферою, маркетингових досліджень для виконання наукових робіт, механізму відбору розробок, які можна комерціалізувати. Комерціалізація інновацій це послідовний процес: від появи ідеї до впровадження інноваційного продукту на ринку. Необхідне створення системи стимулів для вищих навчальних закладів і бізнесу, що сприятиме передачі ідей між науковими й діловими колами. Зохочення вищих навчальних закладів міста до написання дипломних проектів за напрямами, визначеними Стратегічним планом розвитку міста Кривого Рогу на період до 2025 року [9].

Індикаторами досягнення даної цілі визнано кількість промислових підприємств, що впроваджують інновації; кількість діючих лабораторій; кількість упроваджених наукових розробок у місті.

Для досягнення третьої стратегічної цілі поставлено наступні оперативні цілі: система навчання та інформаційної підтримки місцевих суб'єктів господарювання; система маркетингової підтримки суб'єктів господарювання; розвиток соціальних форм підприємництва; розвиток інституцій інфраструктури підтримки підприємництва; розвиток трудових ресурсів, створення системи забезпечення підприємств міста кваліфікованими кадрами.

Здійснення заходів щодо маркетингової підтримки, орієнтованої на ефективне використання ресурсного та інноваційного потенціалу

місцевого бізнесу, товаровиробників, що сприятиме імпортозаміщенню, виявленню "маркетингових дір", підвищенню іміджу місцевого підприємництва повинно сприяти відкриттю нових об'єктів бізнесу, зростання обсягів товарообігу та послуг. Крім того, важливими є заходи зі сприяння соціально-економічному розвитку територіальної громади через популяризацію й підтримку соціального підприємництва; зміцнення економічного потенціалу та розвиток соціального підприємництва; просування системи практичних знань, навичок і ефективних моделей фінансової поведінки на принципах соціального підприємництва, виявлення його нових форм, упровадження нових соціальних муніципальних проектів.

Індикаторами досягнення цілі визнано відсоткову оцінку бізнес-клімату за результатами анкетування підприємців; збільшення чисельності суб'єктів господарювання міста, які працюють за принципами соціального підприємництва.

Для досягнення четвертої стратегічної цілі поставлено наступні оперативні цілі: створення організаційних та інституційних засад для залучення інвестицій; маркетинг території та цільовий пошук інвесторів; створення та розвиток нових інвестиційних продуктів.

Розробка та реалізація Програми залучення інвестицій та розвитку міжнародної діяльності сприятиме формуванню в Кривому Розі ефективної системи, що забезпечуватиме комплексний підхід до питання залучення інвестицій у економіку міста та розвитку міжнародної співпраці в усіх сферах життєдіяльності міста, формування його позитивного міжнародного іміджу, що в підсумку матиме безпосередній позитивний вплив на добробут мешканців Кривого Рогу, популяризація міста на міжнародній арені [9].

Індикаторами досягнення цілі визнано відношення кількості впроваджених інвестиційних проектів до загальної кількості інвестиційних пропозицій; кількість підготовлених промислових (інвестиційних) майданчиків (зон).

Досягнення розглянутих стратегічних цілей є напрямком діяльності усіх структурних підрозділів виконкому Криворізької міської ради (найбільше – управління економіки) разом із такими співвиконавцями, як КП «Інститут розвитку міста Кривий Ріг», КП «Міжнародний аеропорт міста Кривий Ріг» та підприємствами кластеру та іншими суб'єктами господарювання, а також науково-дослідними установами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, наявність прийнятого плану з реалізації стратегічного розвитку міста сприятиме залученню інвестицій, але сам по собі він не є гарантією збільшення їх величини. Ураховуючи обмеженість ресурсної забезпеченості усіх суб'єктів господарювання від мікро- та макрорівня, доцільною вважаємо організацію маркетингової діяльності, однією з основних напрямів якої буде залучення інвестицій як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів. Для цього пропонуємо створити відділ маркетингу в управлінні економіки виконкому міської ради, який і буде відповідальним за організацію маркетингової стратегії. Для цього необхідно внести відповідні зміни у Положення про управління економіки, розробити положення про відділ маркетингу, в якому прописати його цілі, завдання і функції; розробити чіткий план дій, а також сформувати відповідним чином посадові інструкції спеціалістів, яких залучити до роботи в ньому.

Література

1. Коржук А. Б., Фролова Т. В., Дорофеева Т. П. Диверсификация экономики монопрофильных городов как способ выхода из кризиса. Вестник Кемеровского государственного университета. - 2015. - № 4 (64). - Т. 3. - С. 264-269.
2. Вілкул Ю.Г., Павлов К., Світличний А., Нагорний А. Перспективи диверсифікації економіки міста Кривий Ріг. Схід. - 2012. - № 4. - С. 16-21.

3. Ускова Т., Нестеров А., Иогман Л., Ткачук С., Литвинова Н. Моногород: управление развитием. Вологда: ИСЭРТ РАН. - 2012. - 220 с.
4. Скоробогатов М.М. Диверсифікація як один із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах. Економічний вісник Донбасу. – 2011. - № 3. - С. 18-21.
5. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. Львів: Магнолія плюс, 2004. - 268 с.
6. Миньковская М.В. Управление диверсификационными процессами на предприятиях Украины: дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук: спец. 08.06.01 «Экономика, организация и управление предприятиями». Институт экономики промышлености. Донецк, 2003. - 231 с.
7. Ткачук В.І. Методологія диверсифікації діяльності аграрних підприємств. Інноваційна економіка. - 2011. - № 4. - С. 82-88.
8. Мармуль Л.О., Радєва М. М. Механізм формування диверсифікаційної політики підприємства в умовах трансформаційної економіки: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2006. - 198 с.
9. План дій з реалізації у 2016 – 2019 роках Стратегічного розвитку міста Кривого Рогу на період до 2025 року / Розпорядження міського голови № 220-р від 29.11.2016 р.

References

1. Korzhuk, A. B., Frolova, T. V., Dorofeeva, T. P. (2015). Diversifikatsiya ekonomiki monoprofilnykh gorodov kak sposob vykhoda iz krizisa. Vestnik Kemerovskogo gosudarstvennogo universiteta. - № 4 (64). - T. 3. - P. 264-269.

2. Vilkul, Ju.Gh., Pavlov, K., Svitlychnyj, A., Naghornyj, A. (2012). Perspektyvy dyversyfikaciji ekonomiky mista Kryvyj Righ. Skhid. - № 4. - P. 16-21.
3. Uskova, T., Nesterov, A., Yoghman, L., Tkachuk, S., Lytvynova, N. (2012). Monoghorod: upravlenye razvytyem. Vologhda: YSƏRT RAN. - 220 p.
4. Skoroboghatov, M.M. (2011). Dyversyfikacija jak odyn iz shljakhiv pidvyshhennja efektyvnosti dijaljnosti pidpryjemstv u suchasnykh umovakh. Ekonomichnyj visnyk Donbasu. - № 3. – P. 18-21.
5. Shvajka, L.A. (2004). Planuvannja dijaljnosti pidpryjemstva: navch. Posib. Ljviv: Maghnolija pljus. - 268 p.
6. Minkovskaya, M.V. (2003). Upravlenie diversifikatsionnymi protsessami na predpriyatiyakh Ukrainy: dis. na soiskanie nauch. stepeni kand. ekon. nauk: spets. 08.06.01 «Ekonomika, organizatsiya i upravlenie predpriyatiyami». Institut ekonomiki promyshlenosti. Donetsk. - 231 p.
7. Tkachuk, V.I. (2011). Metodologhija dyversyfikaciji dijaljnosti aghrarnykh pidpryjemstv. Innovacijna ekonomika. - № 4. - p. 82-88.
8. Marmulj, L.O., Radjeva, M. M. (2006). Mekhanizm formuvannja dyversyfikacijnoji polityky pidpryjemstva v umovakh transformacijnoji ekonomiky: monoghrafija. Kyjiv: NNC IAE. - 198 p.
9. Plan dij z realizaciji u 2016 – 2019 rokakh Strateghichnogho rozvytku mista Kryvogho Roghu na period do 2025 roku / Rozporjadzhennja misjkogho gholovy № 220-r vid 29.11.2016 r.